

Psalms

Cet transiui ad ptemplandum eterna (et ecce) qsi in euide
ti et in primo, vidi (q nō erat). i. q sus dignitas nulla erat
et suū cē etiā nō cē erat: qz soci' erat eius q nō e.s. dyaboli.
Grego, cū eterna retributio cogitat pñs gloria q sit nulla
cognoscit. Idē ptemplum tp alia, cū p̄siderat eterna, bo-
nu ē ḡ trāsire. Luc. ii. trāseam' vsq betbleē tc. Eccl. xxiiij.
Trāsite ad me oēs q p̄cipiscitis me et a generationib' me
is plenium: vel sic (trāsui) supple modicu tpis. s. vsq ad
uonissima ci' (et ecce nō erat). i. ita pua erat vita ei' q nec
reputari deberet. Iaco. iii. q ē vita nrā. vapor ad modicu
parēs et deinceps exterminabit. Eccl. x. Dis potentatus
vita brevis. Job. x. Sau. ypocrite ad instar puncti (quesi
ui en) i. impium. i. ad memorā reduxi (et nō ē inuctus lo-
cus ei'). i. vestigiu aliqd (vel locus ci'). i. possessiones p̄.
etiam de habitationib' suis (vel locus). i. delectatio vel
corpus vel utilitas qua utiles est alijs.

39

Custodi innocentia et vide equitatē quo-
niam sunt reliquie homini pacifico.

Custodi innocentia b̄ itez hortat ad bonū et bec ē intē-
cio p̄bete monere ad bonū: et allicere p̄missione eternoꝝ
bonorū et reuocare a malo p̄ cōminationē malorū. vnde de
bjs interscalariter b̄ agit. q.p totum primo de uno postea
de alio loquens vnde et hic dicit (custodi innocentia) amo-
re eternoꝝ p̄mior (et vide equitatē) dei qua malos con-
demnabit: vt sic fugias mala. vel sic (custodi innocentia)
ad deū (et vide equitatē) ad p̄mivit. s. non facias alijs
qđ tibi non vis fieri: et ideo custodi innocentia tc. (qm̄ sit
reliquie homini pacifico) i. qm̄ deus reliquit eas. i. inno-
centiam et eq̄atatem (homini) q. in testamento pacis. vnde
Eccl. xiiij. Statuit ei testamento pacis Job. xiiij. Paces
relinquo vobis pacem mēa do vobis. In pace autem con-
currunt b̄ duo innocentia qua nulli noccamus et equitas q̄
cunctis vt equi ē subueniamus vel sic (qm̄ sunt reliquie ho-
mini pacifico) id ē ideo sunt illa p̄dicia facienda quoniam
deus reseruat homini pacifico qui innocentiam custodit et
eq̄atē facit. reseruat dico reliquias paradyssi cōuiuiū eternū
vn̄. Job. xiiij. Hecā ero si fuerint reliquie semini meo. v̄l
sic (reliquie) sunt p̄solutiones quas de cōuiuio suo celesti
misit dñs qnq; ad corda eoz q̄ expectant in porta v̄z i tri-
bulationib' p̄ quas optet intrare regnum celorū (custodi)
ergo (innocentia) et nullū malū inferas (et vide equitatē)
vt omnibus bona facias. qđ ē esse pacificū (qm̄ sunt reliquie
homini pacifico) tali daf exemplū de paupib' qui rican-
tur et p̄cutunt se cum scutellis suis qn̄ venit elemosynari?
nihil dat eis: s. eis q̄ sedent ad portā et expectant in pace dat
reliquias. i. consolations q̄bus gustatis multū ascendunt
et desiderat vt possint intrare ad mensam: vn̄ venerit ille
reliquie ppter hoc dicit alibi in p̄. in reliquijs tuis p̄para-
bis vultū eoz. i. voluntatē et desideriū. ita ē de bonis. mali
aut nō habebit p̄tem in reliquijs illis. vnde sequitur.

40

Conuisti autem disperibunt simul reliquie
impiorum interibunt.

Conuisti aut disperibunt). i. diuersis penis peribūt. de q̄
rū diuersitate Eccl. xxxix. ignis grādo famēs et mors om-
nia b̄ ad vindictā creata sunt bestiaz dētes et scorpij et ser-
pentes et rumpbea vindicans in extermīnū impios. b̄ pte
multa genera penarū intelligi. licet diuersitas sit in penis.
tamē peribūt (simul) vnde Esa. xxvij. Congregabunt i cō-
gregatione vñ fascis in lacu et claudent ibi in carcere (et
reliquie impiorū). i. bona tp alia q̄ reliquerūt (interibunt) qz
nō b̄ euēt sordida p̄da bonos. dicunt aut tp alia reliquie
impiorū: qz velint noline relinquēt ea. vn̄ Job. xxvij. diues
cu dormierit nihil secū assēt. p̄. et relinquēt alienis diuiti-
as suas (vel reliquie impiorū) sunt filii eoz q̄ (interibunt) qz
plerūq̄ p̄tingit q̄ tales p̄auī exitū bñt vn̄. Sap. iii. Adul-
terine plantationes nō dabnt radices altas. v̄l sic p̄nctari
p̄grue p̄t (conuisti disperibunt) vt expositum est cum eis (si
mul reliquie impiorum interibunt).

41

Galus autem iustorum a domino: et pro-
tector eorum in tempore tribulationis.

Galus aut Jām multoties dicit de bonis q̄ bñt boni. b̄

iter dicit de eisdem post penas malorū affligatas. tne ali-
quis sibi bona illa ascribat oñdit ea cē a dño et enumerat
ea. p̄mūjē grē ifusio de quo dicit (Sal. aut iustorū ē a dño)
salus dñ infusio grē qz morbi peccati expellit vn̄ dicit apo-
stol. i. ad Cor. xv. Grā dei sum id qđ sum. q. d. grā dei re-
cuprit me ad vitā et b̄ (salus iustorū ē a dño) Act. iii. nō est
i aliq̄ alio salus Heb. v. factus ē oībus obtemperatib' sibi
causa salutis. in cui' rei figurā dixerūt ad Joseph Benet.
xvj. salus nrā in manu tua ē. Secundū ē p̄recio in tribu-
lationē. vn̄ addit (et p̄tector eoz) supple ē dñs (in tpe tribu-
lationis) interioris. s. tentationis. Eccl. ii. Fili accedens
ad seruitutē dei sta in iusticia et p̄para animā tuā ad tenta-
tionē. i. Cor. x. fidelis ē deus qui non patiet vos tetari su-
pra id qđ potestis: s faciet cū temptatione etiā puentū. Ter-
ciū est auxilium domini in bene operando. vnde dicit.

Cet adiuuabit eos domin⁹ et liberabit eos
et eruet eos a peccatorib' et saluabit eos
quia sperauerunt in eo.

Cet adiuuabit eos do. i. iustos ad bñ operādū. Quartū
ē libertatis donatio a seruitute prae p̄suetudinis. vñ dicit
(et liberabit eos) a prava p̄suetudine Job. viij. Qui fa-
ciū peccati seruus ē peccati. Quintū ē liberatio a p̄secuto-
rib'. vn̄ sequit (et eruet eos a peccatorib') p̄. Erue me de
manu filiorū alienorū. s. p̄tōr q̄ sunt filij nō dei: s. dyaboli
Sextū ē vite eteene adepto. vn̄ sequitur (et saluabit eos)
Phil. iii. Saluatorē expectam⁹ dñm nrām i eū p̄m tc. i
sime subiūgit meritū iustorū dices (qz sperauerūt i eo) vñd
supra in hoc p̄. dicit spera in eo et ip̄e faciet. Roma. v. spes
non confundit: et alibi mirifica misericordias tuas qui sal-
uos facis sperantes in te.

O Psalms

XXXVII P̄. xlvij

Omine ne in furore tuo arguas me:
ne qz in ira tua corripias me.

Ctitulus. p̄. David in rememoratiō. Supius p̄menda-
uit p̄beta multiplicif statū bonorū et reprobauit statū mā-
lorū b̄ aut agit de penitētia p̄ quā acquirit status bonorū
et statū malorū vitāt. ibi cauere docuit ne peccem⁹ cuz di-
xit noli emulari tc. b̄ docet nos penitere si peccaverimus
Eccl. xij. Fili peccasti nō adiūcias itez. Ecce p̄mū s. et de
p̄stis dep̄care deū. Ecce scdm̄ et ē iste p̄. tercū eoz qui
penitētiales dicunt. s. qz p̄mū dñ fieri in dolore i timore in
amore: iō bñ intitulat p̄. iste de rememoratiō. vn̄ is ē sensus
p̄. iste attribuit dñuid. i. penitētī. qui. p̄. habitus ē i reme-
moratiō: qz p̄mū de qua b̄ agit fit in rememoratiō p̄tō-
rū q̄ generat in corde dolorē. Itē i rememoratiō p̄miorū
q̄ accedit amore. Intētio ē monere ad penitētē. Mod⁹
q̄toz sunt pres. Primo captat misericordiam. penas p̄ q̄s pa-
tētū summati p̄stringes. Secdo ponit narrationē i q̄ enuerat
misericordias ibi (putrēt) Tercio qz inter tot mala speravit
in dño affirmat se audiendū a dño cū cōmemoratiō emē-
dationis ibi (qm̄ i te dñe spau) Quarto ponit letā p̄clusi-
onē de salute vt certa sit spes imitantib' sicut ē in oīb'. p̄.
penitētialib' ibi (ne derelinquas me) Penitens g. p̄ petit
a se remoueri qd maxie timet. s. dānationem eternā dices
vñ de? cui seruire volo (ne i furore tuo arguas me) id est
in eterna dānationē qua p̄dētās impios furiosus appa-
rebit. Esa. xxv. Ecce nomē dñi veniet de longinā ardēs fu-
ror eius. Secdo petit a se remoueri pena purgatoriū dices.
(neḡ in ira tua corripias me) licet. n. argui i furore et cor-
ripi i ira grauia sint th p̄mū graui' ē q̄ scdm̄ sic eterna
dānationē et purgatoriū purgatio vtrūq̄ ḡue sic. th dāmna-
eterna i infinitū grauioz ē. vn̄ dicit b. Aug. ille ignis sic se
b̄ ad nostrā ignē. sicut se b̄ veritas ad picturā et loquē
igne purgatoriū: et sic se b̄ ignis purgatoriū ad nrām sicut se
b̄ ignis purgatoriū ad ignē gehennē iō ḡ timet nō solū p̄.
mū s. scdm̄ vn̄ dicit (neḡ i ira t. cor. me.) Heb. x. horēduz
incidē in manus dei viuētis. Noteandū ē aut q̄ cū petit se
non corripi i ira et nō argui i furore non recusat corripi i
misericordia et argui i mansuetudine hoc ē i presenti fla-
gelli. Hier. x. Corripe me domine verūtamen i iudicō
et non i furore i iudicio. s. presentis afflictionis que est

Trigesimusseptimus

LXXXIX

misericordia. **A**nde Aug⁹. **M**agna misericordia est misericordias in presenti nō p̄sequi. **H**ab. vij. **E**t cū multo tpe nō sime re peccatoribus ex sinis agere: s̄ statim vltiones adhibere magni beneficij in dīciū est. **H**oc etiā petit p̄. alibi corripit me iustus in misericordia et increpabit me. huic petitiōi r̄idet dñs Esa. xlviij. **L**onge faciā a te furore meū. post ostēdit se nō debere argui in furore: q̄ iā arguit in misericordia. vnde dicit.

Quoniam sagitte tue infire sunt mibi: et confirmasti sup me manum tuam.

Sex misericordias. **S**ex sagitte et bic captat beniuolentias. **S**ed a p̄spā miseria quā primo captavit a persona iudicis ibi dñe. ostendit aut̄ miseria suam esse multiplicē. prima est a pctō p̄mīrie humana. vnde dicit (q̄m sagitte tue infire sunt mibi). i. penaltates. s. esuries sitis frigus calor: lassitudo egritudo: que si tāq̄ sagit. cut sagitte in arcu intendunt et postea in obiectū corpus te infingunt. sic istas penalitates intēcē dñs in arcu: communica tō p̄mo dīcēs ade Ben. ij. **Q**uocunq; die comederis ex eo morz. morieris: et cum comedit adam: infire sunt ei iste sagitte et nobis in eo. vnde dicit nō tñ infire: s̄ infire. multum enim intime fixe fuerūt q̄ nos in ipso vulnerauerūt de arcu isto s̄ sagittis dī in p̄s. **A**rcum suū tetendit et parauit illū. et in eo parauit vasa mortis sagittas suas arctib⁹ efficit. arcus est cōminatio sine iustitia dei vasa mortis sunt pdicte sex miserie q̄ morē boī serunt. sicut significatum fuit Ezech. ix. vbi dī q̄ sex viri veniebāt de via porte superiores q̄ respicit ad aquilonē: tunciusq; vasa sagitte sunt quas dñs ardētibus effecit. i. igne pcti originalis: et fontis succēsis de his sagittis. v. **J**ob in sex tribulationibus liberabit te: et in. vij. i. in morte nō tanget te malū: et hoc allegat hic. s. et p̄ istas sex tribulationes libereb̄ ne in morte tāgāt a malo pene gehēnalis vel purgatoriū (vel sagitte) possunt vocari motus carnis: q̄ sagitte dñi esse dicunt: q̄ eas p̄mitit s̄. ḡ homini ut humiliet. **J**ob. vi. **S**agitte dñi in me sunt. quarū indignatio ebibit sp̄m meū. i. spirituosi tatem et supbiam meā. iii. **R**eg. xiij. **S**agitta salutis dñi. et sagitta salutis p̄tra s̄riam. i. p̄tra supbiam. s̄ria em̄ sublimis interp̄ea: s̄ ne quis diceret q̄ parum infire sunt addit. (et confirmasti sup me manū tuā). i. firmiter fortiter me p̄cussisti manu vindicātē. Tren. iii. **T**ū in me vertit et cōuertit manū suā. post ostēdit has sagittas vniuersaliter esse infixas. vnde dicit.

Non est sanitas in carne mea a facie ire tue: non est pax ossibus meis a facie peccatorum meorum.

Non est sanitas in carne mea) q̄ totus bō corruptus ē vnde Esa. j. **A** planta pedis vscq; ad verticem capitis non est in eo sanitas. i. in homine. **I**tem ibidem sup quo p̄cūtūt vos vlera addentes p̄uaricationēz Rōm. vij. **S**ed q̄ nō habitat in me bonū. i. in carne mea (a facie ire tue). i. ab instantia vindicētē in adā et in me exercitate. ab hac facie voluit se abscondere adam q̄ dixit dñs Adam vbi es. Et respōdit. Audiri vocē tuam in paradiso et timui eo q̄ nudus essem et abscondi me: nec solū in corpore: s̄ et in aia oñdit se puniri. s. p̄ corruptionē peccati originalis: vñ addit. (non est pax ossibus meis). i. interioribus viribus aie (a facie). i. ab instantia (peccatorū). i. p̄mōrū motuū (meorū) q̄ a somite qui in me est surgit Gal. v. **C**aro p̄cupisit ad uersus sp̄m Rōm. viii. **V**ideo aliam legem in mēbris meis repugnante legi mentis mee: vel de peccatis actualib⁹ p̄t̄ hoc legi (a facie peccatorū). i. a praua p̄fuctudine que facies dī qua sepius videns et cognoscunt p̄ experientias pctā. **N**ec solū pacē meā turbant: s̄ etiā p̄ualē. vñ sequit.

Quoniam iniquitates mee supergressae sunt caput meū: et sicut onus graue grauate sunt super me.

Quoniam iniquitates mee supergressae sunt caput meū) i. superauerūt rōnē tripliciter: videlicet q̄tūm ad numerū: q̄ multe: et q̄tūm ad locū. q̄ vscq; in celū ascēderūt: et q̄tūm ad dñnum q̄ me in servitutem resegerūt. de duobus

pmis dicit. i. Esdr. ix. **Q**uoniam iniquitates nre multiplicate sunt sup caput nrm et delicta nra creuerant vscq; in celum. **D**etercio Joh. viij. Qui facit peccatum seruus est peccati. **P**s. **G**ressus meos dirige sum eloquii tuum ut non dñe mei omnis iniusticia: et q̄ iugum dyaboli vel peccati non est suave nec onus leue adiungit (et sicut onus graue grauate) i. grauiter impresse et grauates et grauiter depresse (iunt sup me). i. iniquitates. **U**n. Job. viij. **Q**uare possumi me p̄trari tibi. s̄. peccatum et factus sum mibimetip̄i grauis: et ostēdat qd̄ est pōdus agrauans subdit. cur nō tollis pctm meū tē. Esa. lvij. Solue fasciculos depresiones: s̄ quid est q̄ homo portat tantū onus et tñ nō sentit. **S**olutio. qd̄ mortuus est v̄l ebrius vel furiosus. Item nota q̄ in bis versibus annumerat mala sua p̄ binariā. et h̄ est q̄ natura pcti p̄cedit p̄ divisionē et vbiq; est peccatum ibi est separatio et divisionē. **U**n. Sap. i. Peruerse cogitationes separant a deo Esa. lix. Iniquitates v̄re diuiserūt inter vos et deum v̄m: et peccata vestra abscondērūt faciē ei⁹ a vobis. ne exaudiret. Possunt autē hoc exponi in persona penitētis nō inflictam miseriā deplozātis ut supra habiūtum est. s̄ assumptam p̄miam coram dño memorantis et dicētis (Dñe ne in furore tuo ar. me). i. ne punias in inferno (neq; in ira tua corripias me). i. neq; punis me in purgatorio: aut in illo igne maxime qui p̄cedet faciem xp̄i ad iudicium venientis quo mudi facies oburet. De q. ii. **P**c. viij. **E**xpectate et sperate in adūētū dñi nostri ieu xp̄i q̄ quem celi ardentes soluent: et elemēta ignis ardore tābescet (q̄m sagitte tue). i. auctoritates sacre scripture (infire sunt mibi) de quibus infra sagitte potētis acute. hec debet infigi cordi nro nō semp̄ portari in pharetra (et confirmasti sup me manum tuam) quasi dicat ego pdictis sagittis vulneratus me supposui manu tue eliges te in dñm meū. sum qd̄ Petrus dicit. i. v. **H**ūiliamini sub potenti manu dei. tu v̄o misericors nō me repulisti. s̄ electionē meas confirmasti: hoc est (confirmasti manū tuam sup me) p̄ hoc qd̄ dicit (confirmasti) duo notātē p̄ firmasti notātē firma p̄stantia: p̄ (confirmasti) vera p̄tinatio: p̄ (sup) humilitas penitētis: ostēdit aut̄ magnitudinē p̄miae sue cum subditur (nō est sanitas in carne mea). i. in corpe meo: non est mē brum qd̄ p̄nia nō castiget ita ut caro infirmet sp̄m cōualescat. i. Lox. xij. Cum infirmor: s̄. carne tunc potēs sum videlicet sp̄m Rōm. vij. **S**icut exhibuistis mēbra v̄ra seruire in iusticie ad iniquitate: ita nunc exhibete membra v̄ra seruire iusticie in sanctificationē. et hoc (a facie). i. a respetu et memoria (ire tue). q. d. q̄ p̄uidi illam futuram iraz. ideo hic ago p̄miam. de qua ira Apoc. vij. **D**icēt montibus et petris cadite sup nos: et abscondite nos a facie sedentis sup thronū et ab ira agni: non est ergo mirum si hic operit se calicio: et p̄nia qui cogitat de illa ira. in qua volunt operi montibus: et nō poterunt. **U**n. dicit H̄iere. xxij. Postq; p̄ueristi me egi p̄miam: et postq; ostēdisti mibi p̄cussi. fēmur meū cōfusus sum et erubui q̄m sustinui opprobrium adolescentie mee. i. postq; p̄ueristi me ad vidēndū faciem tuam iratam: et postq; ostēdisti mibi eā p̄cussi corpus meū exteriori afflictōne p̄miae: et cor meū p̄fusionē et p̄tritionē: et hec duo etiam dicūt̄ hic. s. p̄nia in maceratōe carnis cum dicit (nō est sanitas in carne mea) et cōtritio sue dolor cordis cum subiungit (nō est pax ossibus meis). i. interioribus meis (a facie pctō meorū). q. d. cum respicio p̄ca tā q̄ feci. nō habeo pacem cordis. s̄ dolorem et p̄fusionē et hoc p̄cipue: q̄ multa sunt. **E**li sequit (q̄m iniquitates mee supergressae sunt caput meū tē) sicut primo expositū ē.

Putruerunt et corrupte sunt cicatrices mee: a facie insipientie mee.

Putruerūt) **S**ed a ps in qua exp̄siūs enumerat miseriā. Mota. 15. as quas sustinet quas tñ in prima pte enumerare incipit. dāna seu s̄ magis in summa. supra em̄ dixit de miseriā corporis: ibi (q̄m mala q̄m sagitte) et de miseriā sp̄m: ibi (nō est pax ossibus meis). i. interioribus meis (a facie pctō meorū). q. d. cum respicio p̄ca tā q̄ feci. nō habeo pacem cordis. s̄ dolorem et p̄fusionē et hoc p̄cipue: q̄ multa sunt. **E**li sequit (q̄m iniquitates mee supergressae sunt caput meū tē) sicut primo expositū ē.

¶

B

Psalmus

onus tē.) hoc aut. Quarto cōquerit de diuturnitate peti
dices (putruerūt et corrupte sunt cicatrices mee). i. pecca
ta q̄ cicatrices vocat: qz sicut ex vulnera remanet cicatrix
sic ex p̄tō macula nisi deleat p̄ p̄niam **Luc. x.** Plagis im
positis. i. peccatis abierunt. iste ergo plage siue cicatrices
nō tm̄ impositae sunt s̄ t p̄ diuturnitate putruerūt corru
ptae sunt: t ideo sc̄ent. Unde **Hiere. viii.** Nunquid resina
nō est in galla ad aut medicus nō est ibi. quare ergo nō est
obducta cicatrix filie p̄pli mei. aliquā etiam obducunt cī
catrices exterius: t nō sanant vulnera interius: t tunc pu
trefacunt et corrumptur. sic est de peccato q̄ factum est exte
rius intermitte: t tm̄ voluntas interius recludit. nō sanan
tur: s̄ putrefit. ppter hoc docet **Esa. j.** Sanare vulnera di
cens. Lauamini mūdi estote aufferte malum: cogitationū
vestrarū. quiescite agere puerse: a corde em̄ incipida est
curatio alioquin nō sanat vulnera licet cicatrix obducatur:
(put ruerūt) hoc respicit peccata carnalia. **Vñ. Z̄ol. j.**
Computruerūt iumenta in stercore suo. vñ dicit Greg. Ju
menta in stercore suo computrufere est carnales homines
in fetore luxurie vitam finire **Hiere. viii.** Abiit ad eufratē
et ecce computruerat lumbare ita ut nulli vñ aptum eēt
eufrates interpretat vberitas et signat diuitias lumbare si
gnat diuitiam: s̄ in vberibus diuitiis computruescit et p̄c
rit castitas **Hiere. v.** Saturauit eos et mechati sunt **Hiere.**
viii. Possederunt et non obedierunt voci tue dñe: abi dicit
Job. q̄ nihil est medium inter possessionem et inobedien
tiam (corrupte sunt) hoc respicit peccata spūlia. **Vñ. Ma**
um. q. Reddet dñs supbiam israel qz vaſtatores dissipar
uerunt eos et pagines eorum corruperūt (putruerunt)
dico (corrupte sunt a facie insipietie mee). i. ppter insipi
entiam meā: qz s̄ nō sentiebam amaritudinem peccati et
dolorem vulnerum meorū: qz si sapiens suissim et savoras
sem amaritudinem peccatorum nō ita dimissem vulnera
putreficeri. s̄ medico ostendissem et medicinā recepissem.
Amb. Periculosisime egrotat q̄ se egrotare ignorat. **Esa**
ie. v. Propterea pp̄ls meus captiuus ducit est: qz nō ha
buit sciā **Baruc. iii.** Qm̄ nō habuerunt sapientiam pericrūt
pter suam insipientiam in **Cañ.** **Deut.** Gens absq; consi
lio et sine prudētia vtinam sapient et intelligenter et nouissi
ma. puidenter. sapient amaritudinem p̄teritorum peccato
rum intelligenter vanitatem p̄sentium rerum nouissima. p
uiderent q̄tum ad necessitatē futurorum. s̄ quō respon
debunt in iudicio et accipiant p̄ meritis siue bonū siue ma
lum. Quinto p̄querit de danno qd̄ facit p̄tū dices.
Miser factus sum et curuatus sum vsq; in
finem: tota die contristatus ingrediebar.

Miser factus sum miseria et beatitudo contraria sunt.
beatus aut ēt cui omnia optata succedunt. vñ miser est q̄
frustrat desideriis suis. **Miser** ergo sit homo p̄ p̄tū. qz
illi pene obligatus est in qua omne desiderium frustrabitur
vel qz postq; homo computruit in p̄tō dyabolus iam nō
ministrat ei facultatem peccāti licet peccare desideret. vñ
Dsec. ii. Sequeat amatores suos et nō app̄hendet eos et q̄
ret eos et nō inueniet: t q̄ sic faciat miserum p̄tū d̄ **Pro**
uer. xo. **Miser** os facit pp̄los peccatum. miserum ergo facit
p̄tū. qz eterne miserie obligat peccatorem: s̄ pauci repu
tant vñ nō aduertunt hanc miseriā **Apoca. iii.** Dicis quia
diues sum et nullius indigo et nescis qz miser es et misera
bilis tē. **Gextum de quo cōquerit** est incuratio sue men
tis ad terrena: vñ dicit (et curuatus sum) ad terrena. **P̄s.**
Oculos suos statuerūt declinare in terram de his duob;
infra in p̄s. obscurent oculi eorum ne videant. hic p̄t no
tarī miseria: qz nil il tantū appetit in terra quantū visus
et dorsum eorum semper incurua. i. rōnem: t hoc nō parum
epis: sed vñq; in finem: vñq; ad finem vite mee: t vere vñq;
in finem (qm̄ tota die contristatus ingrediebar) viam q̄ tē
dile ad mortem. i. velle nolle quotidie appropinquabā
morti **Job. vii.** **Dies** mei velotius transierūt q̄ a terente
tela succidit et consumpti sunt absq; vlla spe. **P̄s.** Qm̄ cu
stodiat introitum tuū: t hoc est. **Septimum malū qd̄ fa**
cit peccatum: qz etia abbreuiat vita p̄tōris. fm̄ q̄ d̄ in p̄s.
Viri sanguinum et dolosi nō dimidabāt dies suos. **Oca**.

uum est illusio. vnde dicit.

Qm̄ lumbi mei impleti sunt illusionibus
et nō est sanitas in carne mea.

Qm̄ lumbi mei impleti sunt illusionibus. i. delectatio
nibus carnalibus q̄ nō vocante sunt delectatōes: s̄ poti
llatōes illusiones. ppter duas causas. Primo qz statim post vel let
homo nō peccasse: vñ dixit p̄bs. nō em̄ tanti penitere. H
dixit qz quedam mulier magnum p̄ciū p̄tebat ab eo ut
consentiret ei. Secundo qz p̄ momentaneā delectationē et
no incedio obligat peccator. talis nō p̄t penis illudi. vñ

Greg. Momentaneū est qd̄ delectat eternū est qd̄ cruciat
Et idem Greg. Quid insanus q̄ p̄ momentaneā delecta
tionē eternis se mancipare supplicijs: tintelligit hoc tam
de lumbis mentis q̄ de lumbis carnis **Luc. xii.** Sunt lum
bi vñ p̄ciūt tē. ibi require. Nonum est qz corpus debili
tat p̄ peccatum. vnde dicit (et nō est sanitas in carne mea). j.
ad **Loy. vi.** Qui fornicat in corpus suū peccat **Prover.**
v. Ne des alienis honorem tuū et annos tuos crudeli. s.
dyabolo ne forte impleant extranei viribus tuis: t labo
res tui sunt in domo aliena: t gemas in nouissimis q̄n con
sumptus carnes et corpus tuū (vñ nō est sanitas in car
ne mea) qz ex scipsa infirmitatez habet **Math. xxvij.** Spi
ritus quidem p̄mptus est caro aut infirma. Decimū est.
qz bō labore multū sustinet in p̄tō. vñ dicit.

Afflictus sum et humiliatus sum nimis:
rugiebam a gemitu cordis mei.

Afflictus sum. s̄ labore **Hiere. ix.** Ut inique agerent la
barauerūt. Undecimum qz viles sunt hoīes p̄ peccatum
vnde addit (et humiliatus sum nimis) qz factus sum ser
vus peccati dyaboli **Job. viii.** Qui facit peccatum servus
est peti **Hiere. q.** Qz viles facta es nimis iterans vias tuas
Duodecimum est qz homo nō satiat p̄tō. vñ addit (rugie
bam). i. peccare querebam: sicut leo rugiēs cirque que. quem
de. s̄ hoc nō sicut faciebam exterior (sed a gemitu cordis
mei) qz rugitus exterior p̄cedebat a desiderio et dolore in
terior **Math. xv.** De corde exiunt cogitationes male. ho
mocidia: adulteria: fornicationes tē. s̄ hoc dñe nō poteram
abscondere a te cui omnia nuda sunt et aperta. et hoc est
qd̄ sequit.

**Vñ ante te omne desiderium meū: et ge
nitus meus a te nō est absconditus.**

Ante te. i. tibi manifestū est et patens (et gemitus meus
a te nō est absconditus) sed aptus. **P̄s.** Scrutans corda et
renes deus. Terciūdecimū malū q̄ fatit peccatum est qd̄
aufert pacem cordis. vñ sequit.

**Cor meum conturbatū est: dereliquit me
virtus mea: et lumen oculorum meorum et
ipsum non est mecum.**

Cor meum cōturbatum est in me) et bñ dicit (in me) qz
qñq; boni viri cōturbant in exterioribus: s̄ qñ in se reuer
tūt pacificant: s̄ mali etiam in scipis perturbant. Unde
Esa. lxvij. Impū quasi mare seruēs qd̄ quiescere non p̄t
et redūdat fluctus eius in p̄culacionē et lutū. t nō est pax
impīs dicit dñs. Quartūdecimū est qz debilem et impo
tē reddit hoīem. Vñ addit (dereliquit me virtus mea)
que p̄sistit in bonis gratuitis et naturalibus. s̄ p̄ peccatum
spolia homo gratuitis et vulnera in naturalibus. sicut
d̄ **Luce. x.** Homo quidā descendebat ab arbori in hiericho
et incidit in latrones qui etiam dispoliauerunt eum: et pla
gis impositis abierunt semiuuo relicto **Tren. i.** Abierunt
absq; fortitudine ante faciē subsequētis. Quintūdecimū
est. qz excecat mente hoīis. vñ sequit (et lumen oculorum me
orū) supple reliquit me (et ipm) lumen (non est meū) lu
men oculorum ips̄ est q̄ est lumen de lumine **Job. j.** Erat
lux vera q̄ il. o. ho. ve. in hunc mundū. t bō lumen reliquit
hoīem. ppter peccatum eiusdem hoīis. vñ bō cēt fit. **P̄s.** Su
cedidit ignis et nō viderūt solem: vel sic p̄t construi in bac
clausula nō sit nisi vñ: t vel si duo sunt. alterū supfluat:
vt dicat (et ipm). i. verū lumen oculorum meorū nō est me
cum: t nō mutat sensus et sic habemus in bō versu q̄ pec
cū.

8

10

Trigesimusseptimus

xc

catum auferit homini velle bonū posse bonum & nosse bonū velle bonū cum dicit (cor meū cōturbatum est) qz si cūt de Sap. xvij. Semper p̄sumit seu p̄turbata p̄scia posse bonum cum dicit (tereliquit me virtus mea) nosse bonū cum dicit (et lumen oculorum tē) Item hunc versū sic exponit b. Bern. (cor meū p̄turbatum est) inde dolor. (tereliquit me virtus mea) & inde paucor (et lumen oculū me. tē.) & inde error: & addito q̄ malam trinitatem quare tristis es anima mea & quare p̄turbas me spera in deo. q. adhuc p̄fi illi. cum error a rōne dolor a voluntate paucor a memoria recesserit: & successerit mira serenitas plena sua uitas: eterna securitas. Primum faciet deus veritas. Secundum deus charitas. Tercium deus p̄tā qd̄ sile expiūt filii biūus seculi in carnī illecebris: in mūdi spectaculis: i fatha ne pompis. Potest aut̄ totum exponi in bonum ut sic dicat ab illo loco (putruerit tē) vt dicat penitens (putrue runt & cor. sunt ci. mēc) i. putredinem & corruptionē carni sensi. i. p̄tōr: vii quedam līra melius babz (computruerit & deteriorauerit tē) Joel. ii. Ascēdet fētōr eius & ascēdet putredo eius: qz sup̄be egit Amos. iiiij. Ascendere feci p̄tredinē castroꝝ vestroꝝ in narces vīas. i. putredinē p̄tōrum p̄ q̄ quasi p̄ castra deū impugnabatis (et hoc a facie) i. a cognitōe (insipiētē mēc) vnde Maum. iii. Senel abo pudēda tua in facie tua: & ex hoc sequit (miser factus sū) i. penitens. sīm q̄ dicit Iac. iiiij. Misericordia & lugete et plorate. q. d. miseros vos cognoscite & sic lugete qui enim nō sentit se esse miserum: nō petat misericordiam (et curuatus sum). i. satisfactiō me subdidi Michēe. vij. Quid dignus offeram dño: curuabo genu deo excuso: & non ad horam (s̄ vſq; in finem) i. p̄seuerāter Math. x. Qui p̄seuerauit vſq; in finē. hic sal. c. que p̄niām in salutē stabilē opera tur v̄t dī. i. Cor. vij. Et quō possit homo p̄seuerare subiāgit (tota die p̄tristatus) de petis tristitia que sīm deum est (ingrediebar) p̄niām. i. ingrediente me reputabā & incipientem nō p̄fectum. sicut dī infra. & dixi nunc cepi. & Eccl. xvij. Cum p̄summauerit homo. tunc incipiet: qui em̄ incipit sollicitus est magis & timet ne forte nō possit p̄ficere: & ideo ardētius agit. et hoc satis innuit in h. ad Cor. vbi post illaverba q̄ p̄dicta sunt adiūgīt. ecce enī hoc īp̄m sīm deum p̄tristari quantā in nobis operat sollicitudinē: s̄ de fensionē: s̄ indignationē: s̄ timorem: s̄ desiderium: s̄ emulatiōnē: s̄ vindictā: s̄ vere incipientē & imperfectū me possumi & debeo me reputare (qm̄ lumbi mei īmpleti sunt illusionib⁹) i. motibus carnis ad me humilianduz: sicut in Paulo. ii. ad Cor. vij. Ne magnitudo reuelationū extollet me datus est mihi stimulus carnis mēc q̄ me colaphizet: t̄ nō est sanitas in carne mea. immo langor p̄cupisēt somes lex carnis. De qua Ross. vij. Ego ipse mēte seruio legi dei. carne aut̄ legi p̄tī (afflictus sūz) corpe. i. Cor. ix. Castigo corpus meū & in servitū redigo (et humiliatus sum nimis) ī corde h̄ necesse est post p̄dicta abstinentiā īne de ea subgiat. vnde supra: humiliāda ī icūnio anima mēa (rugiebā) ī p̄fessione (a gemitu cordis mei) a cōtritione. a qua cum exīt cōfessio. nō sicut narratio vel fabula p̄fert: s̄ sicut rugitus: vnde Job. iiiij. Quasi inundatīs aq̄ sic rugitus meus. & sic notant̄ hic illa tria q̄ sūt in p̄nia: satisfactionē cuī dī (rugiebā) p̄tritio cuī dī (a gemitu cordis mei) qd̄ aut̄ dī (humiliatus sum) vñciūq̄ debet adiungi qz quodlibet debet fieri ī humiliāte: & est notandum cum dicit (nimis) Humiliat enī quis satis cum subdit se majori humiliāte se valde qui se subdit pari: s̄ Ille subdit se nimis cum se subdit inferiori. De prima humiliātōe. i. Pe. v. Humiliāmī sub potenti manū dei. De scda Eccl. viij. Humilia valde sp̄m tuū qm̄ vñdicta carnis impīi ignis & vermis. De tercia bic & Phil. ii. Semetipm exinanuit: & post humiliāuit semetipm formā ferui accipies Tē. iiiij. Recordare paupertatis mee & transgressionis tē. et posset aliquis dicere quare ira gemis & rugis & reddit cām. s. q̄a deo placet. vñ sequit (Oīne ante te omne desideriū meū) i. tibi placet Math. xj. Ita p̄ qm̄ sic placitū fuit ante te. (et gemitus meus a te nō est absconditus) qz vſq; ad te penetrat & tibi acceptus est. Dī. Sacrificiū deo sp̄s p̄tib.

13
Nota tres
grad⁹ bñi
litatis

cor. contr. t. bu. de. nō te. t. alibi. ppter miseriā inopum et
semītū pauperū: nunc exurgā dicit dñs (cor meū) hic po-
nit tria q̄ sunt in penitētē ptra tria q̄ sunt i pccō: in pccō
re enī est delectatio in corde: fortitudo mala in ope: psum
ptio nequā est in defensione q̄ tria tangunt Esa.v. Cabe q̄
dicitis bonū malū t. opōnētes amarū in dulce: t dulce in
amarū. s. delectādo in pccō t. bonū abiēciendo. ecce primū
ve qui potentes estis ad bibendū viū viri fortes ad mi-
scendā ebrietatē: ecce scđm ve qui sapientes estis oculis ve
stris t. coram vobis in tpls prudētes: ecce tertiu. Contra
primū dicit hic (cor meū turbatū est), i. oīno turbatū (in
me) nō in deo in q̄ pax habet Job. xvi. Ut in me paccē ba-
beatis. Ps. Ad meipm aia mea turbata est. Greg. Justū
est vt in se semp merores inueniat qui relicto dō gaudio
in se gaudia querebat. Contra scđm dicit (tereliquit me
virtus mea) bñ dicit (mea) qua fortis erat ad malū sicut
asinus in pte posteriori t. assumet me virtus diuinayt sim
fortis ad bonū t. turbatus t. p. tis: nam talē turbatū non
tereliquit virtus altissimi. Unde maria q̄ interptat amarū
mare t. signat penitētē dicit angelus Lu. i. Clirtus al-
tissimi obū. tibi: ideo notabilis dicit Esa. xl. Qui sperat in
dño mutabit fortitudinem nō dicit amittēt nec sumēt. s.
mutabit in quo verbo notaēt q̄ deponēt malāt sumēt bo-
nam. Contra tertiu dicit (t lumen oculoz meorū tē). qđ
s. me sapientē onēdebat i oculis meis t ita defendebā pccm
C dicit dñs Job. ix. Si ceci esetis pccm nō haberetis:
nunc autē qz dicitis videmus: pccm vrm manet. h̄ tria iii.
ueniūt in puerione Pauli: ibi enī dī q̄ tremēt ac stupēt
dixit. Dñe quid mevis facere Acl. ix. In quo notaēt otur
batio cordis: qz tremebat t stupebat. Item ibi dī cadens
in terram audiuit vocē tē. in quo netaē id qđ h̄ dī (tere-
liquit me virtus mea) vñ cantat de ipso Drostratus est
seuissimus psecutor s̄ erectus est fidelissimus predicator:
ecce mutatio fortitudinis. Item ibi dī apertifq̄ oculis ni-
bil videbat: h̄ est qđ h̄ dī (t lumen oc. me. t ip. nō ē meū)
A mici mei t. pximi mei: aduersum me ap-
propinquauerunt t steterunt.
A mici mei supra babitum quid patif pccō: in scipso a
petis suis t bñ alia expositione quo pniā suā implet. De p̄dicti
h̄ autē ostēdit penitētē qz t quot patif in sua pniā a. pniā
pximiū est amicorū impugnatio: vñ dicit (amici mei) facti. tiunt peni-
(t. pximi mei) cognatōe vel cohabitatiōe (aduersum me
approquinquauerunt) cum me viderūt pniā assumere
volentes me retrabere: vñ Eccl. vj. Est amicus bñ tpus
suū t nō pmanebit in tpe tribulatiōis: asti enī sunt amici
hois qđdu seculariter vult vivere t pascerē t potare eos
s̄ qn̄ tribulat sp̄s eius t mouet ad pniā: nō pmanent
t. ppter h̄ bñ sequitur ab inimicis cius separare. i. a demo-
nibus quibus c̄svinctus p pccm: s̄ separe ab eis p pniā
t nō solum h̄ t ab inimicis tuis attende. ne. s. impediāt
pniā tuā. Scđm est impugnatiōis p̄tinatio: vñ addit.
(t steterūt) q. d. nō recesserunt. Tertiū est amicorum de-
finitio qđ plus est q̄ impugnatio: aliquā enim impugnat
quis t manet amicus: de q̄ dicit.

Et qui iuxta me erant delonge steterunt:
et vim faciebat qui querebat aiam meam.
Et qui iuxta me erant).i.mibi vincti p. amicitia (de longe steterunt) separati rupto vinculo amoris Job. xix. Fratres meos longe fecerunt a me: et post abhoiati sunt me quoniam psiliarij mei et quemaxime diligebat aduersatus est me talis amicus non erat be. **H**enri. qui dicit ad Eugenius papam olim mibi iniuriscerat es non mibi tam facile a medullis extraheris ascede in celum: descend in abyssum: non recedes a me sequar te quoque; ieris. **Q**uartus est violenta persecutio. viii addit (et vim faciebat) sic multotiens faciunt aliqui ageribus priam cogunt eos infringere ieiunia et omittere orones et huiusmodi (qui querebat aiam meam) non sibi sed dyabolo: sibi enim querunt temporale emolumetum: sed dyabalo venientiam. canes enim venatici sunt ipsius dyabolus: et quoniam ceperunt bestiam: dyabolus dat eis pellem. id est exteriora-interiora autem sibi retinet. quod corporis et aiam re-

•Pfalmus

net assanda in igne gehene: sed eorum violentie violentius est resistendu. **Un** Eccl. iiiij. Pro iusticia agonizare, pro tua et vestigia ad mortem certa, pro iusticia et deus expugnabit pro te inimicos tuos: sed quidam sunt ita molles et effeminati quod nolunt agonizare: sed dimittunt sibi vim fieri: quidam autem bene dicunt vi repellunt de veris vestigia satis bene habent. **s** Mach. iiij.

Figura *Ebi dē q̄ cūm fugissēt matthias t sequaces eius multi
in desertum venerūt aduersus eos viri exercitus regis an-
tiochiz p̄stituerūt aduersus eos plūm die sabbatorū: t il-
li nō r̄nderunt eis nec lapidem miserūt nec opilaueerūt lo-
ca occulta t mortui sunt ex eis vīz ad mille aias hominū
Antiochus est dyabolus qui magnū habet exercitum ma-
thias t sequaces eius sunt penitentes: cetera oia plana
sunt satīs t notabilia: t sequit ibi de viris qui resistuerūt vio-
lentia malorū: dicit vir primo suo: si oēs fecerimus sicut
fratres nři fecerūt t nō pugnauerimus aduersus gentes
p̄ aiabus nostris: citius disp̄dent nos a terra: et ostendit
modum quo p̄secuti sunt eum. s. ope ore t corde: ope p̄ h
qd̄ dicit vim faciebāt: ope p̄ h qd̄ sequit.*

15 **E**t qui inquirebat mala mihi locuti sunt
vanitates: et dolos tota die meditabantur.

Locuti sunt vanitates i.e. de vanis et inutilibus s. de mudi diuinis et carnis delitis quas mihi suggerebat **Ela. xxiij** Comedamus et bibamus re. Proverb. i. Omne piosam substantiam repiemus implevimus domos nras spoliis marsupii sit unum oim nrm t. et qd pec sint vana et vanitas dicit **Eccles. i.** Vidi cuncta qd sunt sub sole et ecce universa vanitas no dicit supra solem: qz ibi est veritas non vanitas: inquirit aut mala auari prie: vñ. s. **Cor. i.** Vbi inquisitor huius seculi. Item detractores vnde dicit **F**asilius musca sanã carnem no curat et vleci insidet: et Greg. sup **Ezech. xix.** Cum bona qd vident accusare nequitate mala qd no vident ad accusationem trahunt. Item psecurio cordis et notarum cum subiungit (et tolos tota die meditabat) **Hiere. ix.** Pacem cum amico suo loquitur et occulte ponit ei insidias: de his tribus no agit hic recto ordine: qz pmo est pcam cordis: deinde oris: tertio opis. et transuerit hic ordinem ad innundum queritatem peti. De his tribus **Lu. vi.** Beati critis cum vos oderint homines: et cum separauerint vos et exprobauerint et eiccerint nomen vnum tanqz malum ppter filium bois: postea ondit quo se habuit erga ista: et pmo ondit qd ex verbis eoz no irritabat: vnde dicit (ego autem) o.p. illi ita t.

¶ Ego autem tanquam surdus non audiebam: et si
cūt mutus non aperiens os suum.

Lanq̄ sur.nō au.). i.nō audire videbar q; dissimulabā de tali surdo dī **L**euit. xix. Non maledices surdo. **E**cclm est q; nec verbo reclamabat vñ addit. t sicut mutus non apiens os suū **E**zech. iii. Lingua tuam adhcerere faciā pā lato tuo t cris mutus nec q̄sī vir obiurgās. **C**ercio ondit patientiā eius nō solum esse exterius s etiam interius in corde. vnde subiungit.

15 **E**t factus sum sicut homo nō audiens: et
nō habens in ore suo redargutiones.

Dic enim idem dicit quod primo dixit (ego autem tam fui surdus etc.) sed illud referret ad exteriores patitias: istud autem ad interiores: vel primum ad otium et letitias: istud autem ad laudes sine adulatores. **U**nus dicit Hiero. Si ad patriam tendimus causas syrenarum non audiamus: syrene sunt adulatores. de quibus **E**sae. xiiij. Et syrene in delubris voluptatis. i.e. in toribus magnatorum qui faciunt se adorari sicut ydola. **Q**uarto ostendit quod nec se excusat uirtus: unde dicit (et non habes) suppleatus sum sicut bō (non habes in ore suo redargutioēs) quibus s.e. excusans illos argueret: quod me iniuste psequebāt arguendo: est ergo sensus illos qui me arguebāt non redarguebam: sed patiēter sustinebam licet eos possem redarguere **R**om. xiiij. Non vobis in tuis posses defendantes charissimi sed date locum ire: hec quatuor per ordinem tangit Job. iiiij. Nonne dissimulauis nonne filii nonne quieni et venit super me indignatio: dissimulauis: quod non ostendit impatiētia exterioris: filii

qz nō redamini: qui cui qz nō sur turbatus interius venit
sup me indignatio qz nō repuli eam excusando me. Pōt
aut exponi de xpo totum a principio. qz quedā puenit ei
in psona mēbroꝝ: quedam aut in psona sua: s ab illo loco
afflatus sum tc. magis prie i psona xpi exponit ut dicat
xps (afflatus sum) in passione multiplici afflictione s. spu-
tis alapis opprobrijs crucis afflictione spinarum corona-
tiōe: vestis illusionē aceti potatōe: pedum ⁊ manū fossio-
ne ⁊ bmoi q. p nob sustinuit patiēter ⁊ nos miseri, p eo nō
volumus sustinere Tren. j. Attendite tvidete si est dolor
sicut dolor meus Elsa. iij. Ipse vulneratus est, ppter ini-
tates nraas: attritus est, ppter scelera nra (⁊ humiliatus su-
nimis). q.d. excessi in humilitate Luc. ix. Moyles ⁊ hely-
as visi erant in maiestate ⁊ dicebat excessum eius quē cō-
pleturus erat in hierim Tren. iii. c. Recordare paupertatis
mee ⁊ transgressiōis tc. (rugiebam a gemitu cordis mee)
i. fortiter ⁊ terribiliter cōstum ad malos clamabā dices.
In manus tuas puenito fui meū I. v. v. v. Clamabā

In manus tuas pimento spissimū **L**uc. xxiiij. **C**lamās voce magna iesus ait: in manus tuas tē. et **M**attb. xxvij. **C**lamauit iesus voce magna bely bely tē. et post iesus aū iterum exclamās voce magna emisit spissimū **E**saiæ. xxi. **C**lamauit ut vt leo sup speculē dñi ego sum stās iugiter p die tē. **I**tem clamauit in orō **H**eb. v. **C**lamore valido et lachrymis p̄ces offerēs: et bñ dicit rugiebā: q; ipsē est leo de tribu iuda **A**po. v. **G**ec non in vanū clamauit q; exauditus sum: vñ addit (dñe ante te omne desideriū meū tē). sicut supra expōsiti est de penitētē **H**eb. v. **C**um clamore valido et lachrymis p̄ces offerēs exauditus est p̄ sua reverētia **P**rover. xij. **D**esideriū iusti omne bonū (cor meū con- turbatū est) tristitia naturali p̄ passionis et p̄ passionis: vñ **M**attb. xxvij. **C**epit iesus p̄tristari et mestus esset tunc ait illis. tristis est aia mea usq; ad mortē. **P**s. Factū est cor meū tanq; cera liquefēs in medio ventris mei **J**ob. xj. **I**nfrēmuit iesus spū et turbauit semetipm (dereliquit me virtus mea) fin opinione iudeorū dicentū **M**attb. xxvij. **A**llios saluos fecit scīp̄m nō pot̄ saluum saluum facere (et lumen oculorū) i. aplorum. q. d. ipsi apli excecati fuerunt et me nō cognoverūt p̄ veram fidem. **P**o. **O**culi mei lan- guerunt p̄ inopia: vel sic oculi sunt plati et p̄dicatores: ho- rum oculorū lumen fuerunt apli **M**attb. v. **T**os estis lux buius mudi (ipm) lumen (nō est meū) **Z**ach. xij. Per- cutite pastore et disp̄gēnt oves gregis **J**ob. xvj. **V**enit bo- ra et iam nunc venit ut disp̄gamini vniuersiq; in ap̄na et me solū relinquitis (amici mei et p̄sumi mei) iudei et iu- das (aduersum me appropinquauerūt) **M**attb. xxvij. Ecce appropinquabit qui me tradet: adhuc eo loquēte: ecce iudas vnius te. xij. venit et turba multa cum gladiis et fū- stibus tē. et accedēs ad iesum dixit: **A**ue rabbi: et osculatus est eum: dixitq; illi iesus: amice ad qđ venisti (et steterūt) q; nō ppter hoc q; ita benignie locutus est: et scīp̄m obtulit eis: cessauerūt a malicia (et qui iuxta me erāt). s. apli q; co- mitabāt me (de longe steterūt) q; reliquerūt me. vñ **M**a- thei. xxvj. **L**unc discipuli oēs relicto eo fugerūt. **P**etrus aut̄ sequebat a longe (et vim faciebat qui querebat aiam meā). s. iudei qui me violenter captum duxerūt ad princi- cipem sacerdotū. vnde ibi **M**attb. xxvij. **D**icis accesserit et manus inieccrūt in iesum et tenuerūt eum: et postea seq- tur. tenetes iesum duxerūt ad caypham principem sacer- dotum (et qui inquirebat mala mibi) i. iudei qui inquire- bant utrum inueniret in eo causam mortis. sicut d̄ in ps. **S**crutati sunt iniuriantes (locuti sunt vanitates). i. falsi- tates dicēdo falsa testimonia: vel (locuti sunt vanitates). i. in vanū: q; nō poterāt aliquid p̄bare p̄tra cum. **V**nde in ps. **E**i q; modo p̄missum est adiungit defecerūt scrutan- tes scrutinio. de his oibus habet **M**attb. xxvij. **P**rincipes sacerdotū et omne p̄silium querebat falsum testimonium cōtra iesum ut eū morti traderēt et nō inuenieret cū multi falsi testes accesserent (et dolos medicabant tota die) non dixit q; loquenter tota die vel facerēt tota dic: q; aliquan- do oporebat eos cessare: si a maligna cogitatō nūc cel- fabant p̄s. **T**ota die iniusticiā cogitante lingua tua (ego aut̄ tanq; surdus nō audiebam et sicut mutus nō aperies

Allegorice
de xpo ab
lillo oco af
flictus sum

Psalmus

insidiaberis calcaneo eius.
CImmortalitas Apoca.xx. Steterunt super pedes suos
 Pedes **P**edes **M**ala voluntas Treñ. i. Sordes eius in pedibus eius
 mali. **P**ronitas ad malum Prover. i. Pedes eorum ad ma-
 lum currunt supra. **E**cclios pedes eorum ad effundendū
 sanguinem.
Supbia supra. Non veniat mihi pes supbie.
Spes cassa Prover. xxv. Dens putridus et pes lapsus
 qui sperat super infideli.
Licentia voluptatis Math. xxii. Ligatis manibus et pe-
 dibus. i. licentia peccandi ablata.
Hypocrisis. ii. Reg. ix. **M**iphiboseth claudus trahet
 quod pede miphiboseth interpretat decor ignominie utroque
 pede. i. scientia et virtute.
Mors iniqui Job. xviii. Tenebris planta eius laqueo.
Inconstantia animi Esaie. xxii. Ducent eam longe pe-
 des sui ad peregrinandum.
Consensus suggestionis Baruc. v. Exierunt a te pedi-
 bus ducti ab inimicis. Item ibi. quoniam ego in flagella para-
 tus sum. facienda est alia distinctio finis primam expositio-
 nem: quod paratus debet esse homo ad flagella. propter multas
 causas. videlicet.
RSubstinet da sicut fla-
 gella. propter
 multas cau-
 sas
Propter magnitudinem pmiij. j. Cor. ix. Illi quidez et
 corruptibilem coronam accipiunt. nos autem incorruptam.
 ii. Cor. iiiij. Id enim quod in presenti est momentaneum et leue tri-
 bulationis nostre supra modum in sublimitatem eternam
 glorie podium operabitur in nobis Rom. viii. Non sunt co-
 digne passiones huius temporis ad suum gloriam. que. tc.
Quia per illa scit se eternam penam evadere. Eni. Greg.
 Sancti temporalis penam lucrum perirent. quod per banc eter-
 nam evadere non ignorantibus. **A**bac. iiij. In greedia putredo
 in ossibus meis. et subter me secat ut requiescam in die
 tribulationis. tc.
Quia videt se meruisse illa. Unde Nichee vlti. Fram-
 domi portabo. quia peccavi ei Hier. x. **H**ec iffirmitas mea
 portabo illam.
Quia necesse est ut patiar illa: quod autem homo punit in pre-
 senti: aut deus puniet in futuro: vel etiam in punit: vendice
 batur facere de necessitate virtutem Hier. xl. **E**cce quibus
 non erat iudicium ut biberent calicem: bibentes biberunt:
 et tu quasi innocens relinqueris.
Quia per hoc discipulus Christi esse probat. unde Math. xvij.
 Qui vult venire post me abneget semetipm et tollat cru-
 cem suam et sequat me. **H**er. ii. **C**otus debet esse in discipli-
 nis discipulus Christi ut buntur ad timorem eruditur ad scienciam
 exercetur ad patientiam coronetur ad gloriam.
Quia quanto homo prius est ad flagella toleranda: tan-
 to deus prius est ad inferendum. ii. Reg. v. **E**go sum qui
 peccavi: ego inique egredi vertus obsecro manus tua contra
 me: et tunc quoniam dominus misericordia est eius et ipsius proprie-
 tatis. **Q**uia sunt signa ad habendum eternam beatitudinem
 Heb. xij. Flagellat omnem filium quem recipit. ibi dicit
 Aug. Si exceptus es a numero flagellarum: exceptus es
 a numero filiorum.
Inimici autem mei vivunt et confirmati sunt super
 me: et multiplicati sunt quod oderunt me inique
Inimici autem mei Penitens iste demonstratio modo ut
 superius enim commendat partem suam bic autem infirmat par-
 tem aduersariorum captans benivolentiam a persona eorum
 Et primo ostendit eorum falsam beatitudinem. Continu-
 atio. Illi ita mihi fecerunt: et ego ita me habui patienter et
 penitentiam feci (**I**nimici autem mei). s. malis et mundani ho-
 mines (vivunt). i. fruuntur temporalibus Jacob. iiiij. Que
 est vita vestra vapor ad modicum parens: et deinceps ex-
 terminabitur Job. xij. Quare impie vivunt sublimati sunt
 confortati; diuitias hanc vitam non habebat Paulus qui
 dicit. j. Cor. xv. Quodcunq; morior: propter vestram gloriam
 fratres. Secundo ostendit eorum vanam securitatem: unde
 addit (et confirmati sunt) in malo suo. secure peccantes.
 Eccl. viij. Quia non perficerunt contra malos sententias: absq;
 vello timore filij hominum perpetravit mala Job. xxij. Domini coru-

21

secure sunt et pacate et non est virga dei super illos. **T**ercio
 ostendit eorum maliciam qua iustos opprimunt: vñ addit
 (super me). q. d. ex sua prosperitate et securitate opprimebat
 me Sap. q. Opprimum iustum pauperem Abacuc. j.
 quare taces peccante impio iustorem se. facies bovis qui
 pisces maris. **Q**uartum est quod multi sunt: vñ dicit (s. mul-
 tiplicati sunt) Eccli. j. Stultorum infinitus est numerus.
Postea ostendit modum quod persecunt eum. s. corde: ore: ope
 cordis persecutio notat cum dicit (qui oderunt me) non pie-
 cto odio de quo in ps. Perfecto odio oderam illos (s. uni-
 que). i. ex sola malitia et non aliqua causa virgente. Ps. Re-
 spice inimicos meos quoniam multiplicati sunt et odio inique odi-
 runt me Job. xv. Oderunt me gratis. Et quod sic inique odi-
 runt propterea.

Qui retribuerunt mala pro bonis detrahe-
 bant mihi: quoniam sequebar bonitatem.
Qui retribuerunt mala per bonis detrahebant mihi) mala
 per malis retribuerent si causam haberent et odiarent: s. quod re-
 tribuerunt mala per bonis: ideo manifestum est quod ex pura ma-
 licia et inique odio hoc faciunt. persecutio opis notat ibi (quod
 retribuerunt tecum persecutio oritur ibi (detrahebant mihi) retribu-
 ere bona per malis lex dei est et pcedit ex charitate retribu-
 ere bona per bonis lex mentis est: et hoc pcedit ex equitate retribu-
 ere mala per malis: lex carnis est: et hoc pcedit ex ini-
 quitate retribuere mala per bonis: lex dyaboli est et pcedit ex
 ex pueritate. de prima Math. v. Diligite inimicos vros
 bene facite his qui oderunt vos: de secunda Prover. viij. Ego di-
 ligentes me diligo. de tercia Rom. xij. Nulli mali malum
 per malo reddentes. de quarta Hier. xvij. Numquid redi-
 cit per bono malum: quod foderunt soueam anime mee. et hoc faci-
 unt aperte detractores: vñ bene dicit (detrahebant mihi). i.
 de bono meo aliquid trahebant et extraherent. quantum poter-
 ent illud occultis modis obsuscates Prover. viij. Qui
 detrahit alicui rei ipse est in futurum obligat. Ps. Detra-
 bentem secreto primo suo hinc persecutio Rom. j. De-
 tractores deo odibiles. hec autem oia faciebat non ex alia can-
 sa nisi (quoniam sequebar bonitatem). i. quod volebam fieri bonum
 Prover. xij. Detestantur stulti eos qui fugiunt mala. t. xij.
 Ambulans recto itinere et timet deum despiciat ab eo qui
 insani gradie via.

Ne derelinquas me domine deus meus
 ne discesseris a me.

Quarta pars vbi exultans de salute qua expectat salutis
 actorem rogat ut eum ad salutem pducatur et petet Primo
 gratiam conservantem cum dicit (ne derelinquas me tc.)
Secundo gratiam promouentem cum dicit (intende in adiutorio
 rium). **T**ercio gratiam plumbantem cum dicit (dñe deus
 salutis mee) dicit ergo (ne derelinquas me) in tribulacione
Ps. Cum ipso sum in tribulacione (dñe) quem timeo (te)
 quem colo (meus) quem diligo **E**ccl. viij. Deus misericordis
 dñs deus tuus est. non dimittet te Eccl. xxij. **D**ñe pater et
 dñator vite mee: ne derelinquas me in cogitatu illorum: et
 si ad modicum videaris me derelinquare. finis quod dicitur
Esa. liij. Id puctum in modico dereliquerit te tñ omo (ne dis-
 cesseris a me) aliquoniam enim derelinquit mater puerum et vi-
 deat si stare et incedere possit sed tamen non discedit ab eo
 sed iuxta eum est ut si forte titubare ceperit. apponat ma-
 num ne cadat. sic dñs in tribulacione et tentatione facit.
Unde **E**sa. cum dixisset ad punctum in modico reliquit
 et in miserationibus magnis congregabo te. et post addit.
 misericordia autem mea non recederet a te: et fedus pacis mee
 non mouebit. et in ps. Visitabo in virga iniuriantes eorum
 et in verbis peccata eorum. misericordiam autem meam non
 dispam ab eo: neque nocebo ei in virtute mea. q. d. licet mo-
 do videar nocere: sed tñ non noceo in veritate sed psum.
 sic medicus non nocet ergo licet vrat: vel in aliquo ledat
 eum. sic ergo petet gratiam conservantem. postea autem pe-
 tit gratiam promouentem dicens.

Intende in adiutorium meum domine: de-
 us salutis mee.

Intende a intente adiuua me ut perficiam. Idem infra

22

23

Retribue
re mala per
bonis et bo-
na per ma-
lis mala per
malis et bo-
na pro bo-
nis quele
ges sunt

D

C

Deus in adiutorium meum intende. Et notandum quod iste verius sicut dicit ecclesia in principio oīm horarū quod versiculus iste valet contra omnes tentationes. et cum incipimus orare dyabolus incipit tentare. unde cum oramus. vocemur a domino abscondere nos ne dyabolus possit adire Matth. vi. Tu autem cum oraueris intra in cubiculum tuum et clauso ostio. ne s. dyabolus intrer. ora patrem tuum: et ut dominus intendat: non sua merita: sed domini beneficia allegat dicens. (Domine deus salutis mee). q.d. spero et audacius peto hoc a te. quod mibi maiora fecisti: quod me pro sanguine redemisti: quod notat cum dicit (domine) qui s. me in seruū emisi. Item quia me de nihilo creasti: quod notat cum dicit (deus) scilicet qui me creasti. Item quod a te maius expecto. scilicet eternam salvationem: unde addit (salutis mee). i. actor. dator et promissor et memorans. permisum tacite requirit soluendum. unde hic perit gratiam consummante quam expectat ab eo qui dedit consenserunt et permouentem puerentem et subsequentem Phil. iii. Saluatorem expectamus dominum nostrum Iesum Christum qui reformabit corpus humilitatis nostre configurationem corpori claritatis sue ac quam nos educat salutis auctor. Jesus Christus Amen.

Ps. xviii.

Psalms XXXVIII

Domi custodiam vias meas: ut non delinquam in lingua mea. Titulus in finem canticum David pro ydithum In precedenti ps. loquebat penitens afflictus multis mundi miseriis. In hoc autem ps. permittit se transire omnia mundana: quod in mundo non est nisi labor et afflictio spiritus: et ideo cogit hic mundus homines transire ab ipso. sicut dicit Gregorius. Cum tot calamitates ingemint. dum tot aduersitibus pulsat mundus iste: quid aliud quod ne diligat clamat. et ideo intulit ps. Iste pro ydithum quod interpretatur transiliens: et est sensus tituli talis. Cantici i. tractatus iste qui dicitur (canticus) quia in eo agitur de eterna beatitudine ad quam iocundum est transire dirigens nos (in finem) est vel attribuit David i. cuiuslibet fidelis (canticum) dico (factum pro ydithum) i. de transiliente mundum carnem et rationem. mundum pro contemptum. carnem pro macerationem. rationem pro contemplationem. Intentio est monere ut sine offendiculo possimus transire. offendiculum autem quo sepius offendit est lingua unde monet refrrenare linguam. Modus tripartitus est. ps. Primo agit de continetia lingue et petit finem suum sibi ostendit. Secundo ostendit subitum hominis transitum et casum et se deum expectare: ibi (verum tamen in imagine) Tercio petit sibi deum adesse et peccata dimittit. propterea sine posse extirpabili (exaudi orationem meam) Iste ergo transiens dicit primo se vitare vicinius offendiculum. i. vicium lingue: unde dicit (dixi) in corde. id est firmiter. posui (custodiam) ut custodire (vias meas) que multe sunt. s. cogitationes locutiones operaciones: De quibus Hieron. vii. Bonas facite vias vestras et studia vestra. et ideo custodiāz. (ut non delinquam in lingua mea) quod nisi sollicite custodiat homo vias suas. cito labitur in lingua. An petebat ps. Pone domine custodiam ori meo et ostium circumstantie labiis meis Eccl. xxii. Quis dabit ori meo custodiam: et sup labia mea signacula certum est non cadam ab ipsis: lingua mea perdat me: vel ita binum (custodia) vias meas ut non delinquam in lingua mea) quod est preceptum: Unde Jacob. iii. Si quis in verbo non offendit hic perfecit est vir Eccl. xiiii. Beatus vir qui non est lapsus verbo ex ore suo. Notandum est autem quod multipliciter dicuntur vie hominis custodiri: et multipliciter dicit delinquere homo in lingua: debemus enim custodire vias nostras.

Etas nr̄as. Primo perseverando ne s. eas relinquamus propter pigritiam. Secundum. Posuit dominus hominem in paradyso voluptatis ut operaretur et custodire illud. s. opus suum. Secundo circumspiciendo ne aberremus propter ignorantiam. Propter. xiiii. Est via que videtur homini recta. nouissima autem eius ducunt ad mortem. Tercio eas sub pede tenendo ne eas amittamus propter supbia. ps. Neque ambulauim in magnis: neque in mirabilibus

sup me Prover. x. Qui ambulat simpliciter ambulat confidenter: ad huiusmodi custodiam monet Aggeus. i. Post mite corda vestra super vias vestras: seminatisq; multum et intulisti parum: superbi enim quandoque quod multum seminat: quoniam bona opera faciunt: sed parum inferunt. i. intus ferunt. quod totum exterius vento exponunt.

Quarto directe ambulando ne declinemus ad dexteram vel ad sinistram Num. xxii. Non declinabimus in agros et vineas: non bibemus aquas ex putidis via regia gracie muris tecum.

Quinto excludendo hostis versus. Ps. In via hac qua ambulabam absconditur superbi laqueum mibi (ut non delinquam in lingua)

En lingua delinquit multis modis videlicet.

Detrabendo Prover. viii. Qui detrabit alicui rei in sustentum se obligat Sap. i. Detractione parcit lingue. In lingua delinquit.

Adulacio. Ps. Molliti sunt sermones eius super oleum tecum. multipli.

Mentitio Sap. i. Deus quod mentitur occidit animam.

Veritati contradicendo Esai. l. Dominus aperuit mihi aurem. Ego autem non contradicco. Aug. in libro de natura boni. Multi studio contradicendi amiserunt sensum.

Perverse iurando Eccl. xxii. Ut multum iurans replebitur iniquitate et non discedet a domo illius plaga.

Verbum domini indignis proponeo Matth. vii. Nolite sanctum dare canibus neque mittatis margaritas aen porcos.

Importune loquendo Eccl. iii. Est tempus tacendi et tempus loquendi.

Sugflua et inutilia loquendo Eccl. xxii. Indisciplina loquelle non assuetat os tuum: est enim in illa verbum peccati Matth. xii. De enim verbo ocioso quod locuti fuerint homines reddent rationem in die iudicij.

Falsum testimonium probando Pro. xx. Non loquaris contra proximum tuum falsum testimonium Prover. xx. Testis falsus non erit impunitus.

Discordias inter fratres seminando Proverb. vi. Sex sunt que odit dominus: septimum detestantur anima eius: et enim meritis illa septem. septimum ponit eum qui seminat inter fratres discordias.

Cerbis alium decipiendo Eccl. xxxvii. Qui sophistice loquitur odibilis est in omni re defraudabit non est illi a deo data gratia. Et in hoc versu notans mea. videlicet veritate cum dicitur (dicti) cautela in operando: ibi (custodiam) cautela in loquendo: ibi (ut non delinquam) Postea addit et ostendit se non solum deliberasse. sed suo proposito diligentia posuisse: vñ dicit.

Posui ori meo custodiam: cum consistet peccator aduersus me.

Posui ori meo. q.d. non solum seruabo sed seruavi Prover. xxii. Qui custodit os suum et linguam suam: custodit ab angustiis animam suam. et ostendit quod hoc fecit quando magis necessarium fuit. s. cum (consisteret peccator aduersus me). i. dyabolus vel malus homo insidiatur et prouocatur et paratus accusare. Ps. Considerat peccator iustum: et querit mortis care eum: et ibidem obseruabit peccator interficere. Eccl. xi. Homo peccator sanguini insidiatur attende tibi a pestifero. fabricat enim mala ne forte inducat super te sublannationem in perpetuum Matth. xxii. Pharisei consistentium inierunt ut caperent iesum in sermone: tunc ergo necesse est ponere ori custodiā ne aliquid rapiat ex ore Proverb. xxv. Sicut rūs patens et absq; murorum ambitu: itavir qui non potest in loquendo cobibere spiritum suum: et in sequentibus probat quod posuit custodiam: custos hosti. quoniam opus est dauid ostium: et quoniam opus est aperit: et quibusdam claudit quibusdam aperit: unde hic sequitur. de utroque s. de clausione: ibi.

Obmutui et humiliatus sum: et silui a bonis doloribus meus renouatus est.

Obmutui et de apertione (locutus sum tecum) dicit ergo. (obmutui) id est penitus tacitum: molens sanctum dare canibus. scilicet peccatori consistenti aduersum me: et non feci hoc ex superbia vel ex ira: sed ex vera humilitate: unde ad